

Studia doktoranckie: Wyniki benchmarkingu KRK

Andrzej Kraśniewski
Politechnika Warszawska
ekspert boloński

Seminarium Bolońskie, Uniwersytet Śląski, 15.11.2013

ekspercibolonscy.org.pl

Projekt

*Benchmarking procesów w zakresie wdrażania
Krajowych Ram Kwalifikacji*

realizowany w ramach programu FRP

BENCHMARKING W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM*

* program wspierany przez Orange Polska

Organizacja i przebieg prac

Zespół Koordynacyjny

- prof. Zbigniew Marciniak – kierownik projektu
- prof. Ewa Chmielecka
- prof. Andrzej Kraśniewski
- mgr Kinga Kurowska
- dr Mariusz Luterek – sekretarz projektu

- ❑ zaproszenie skierowane do uczelni (wrzesień 2012)
- uczelnie członkowskie i stowarzyszone KRASP
- ❑ przeprowadzenie badania (w formie ankiety elektronicznej)
 - ❑ kwestionariusz dla uczelni
 - ❑ kwestionariusz dla podstawowych jednostek organizacyjnych (wydziałów) - inny zestaw pytań
- zgromadzenie danych (grudzień 2012 - styczeń 2013)
- ❑ opracowanie danych, publikacja

Uczestnicy

- 46 uczelni
 - 11 uniwersytetów
 - 10 uczelni technicznych
 - 16 uczelni akademickich innych typów (w tym 1 niepubliczna)
 - 9 PWSZ

w tym uczelnie z pozycji 1-6 w rankingu Perspektyw

- 327 podstawowych jednostek organizacyjnych (wydziałów)
 - 215 jednostek (65.7%) prowadzi studia doktoranckie.
 - 86 jednostek (26.3%) wzięło udział w konkursie MNiSW „o milion”

Duże zainteresowanie (większe niż oczekiwano, większe niż w innych projektach benchmarkingowych FRP)

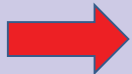
Wyniki realizacji projektu - publikacja

<http://www.frp.org.pl>
(wybrać „publikacje”)

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

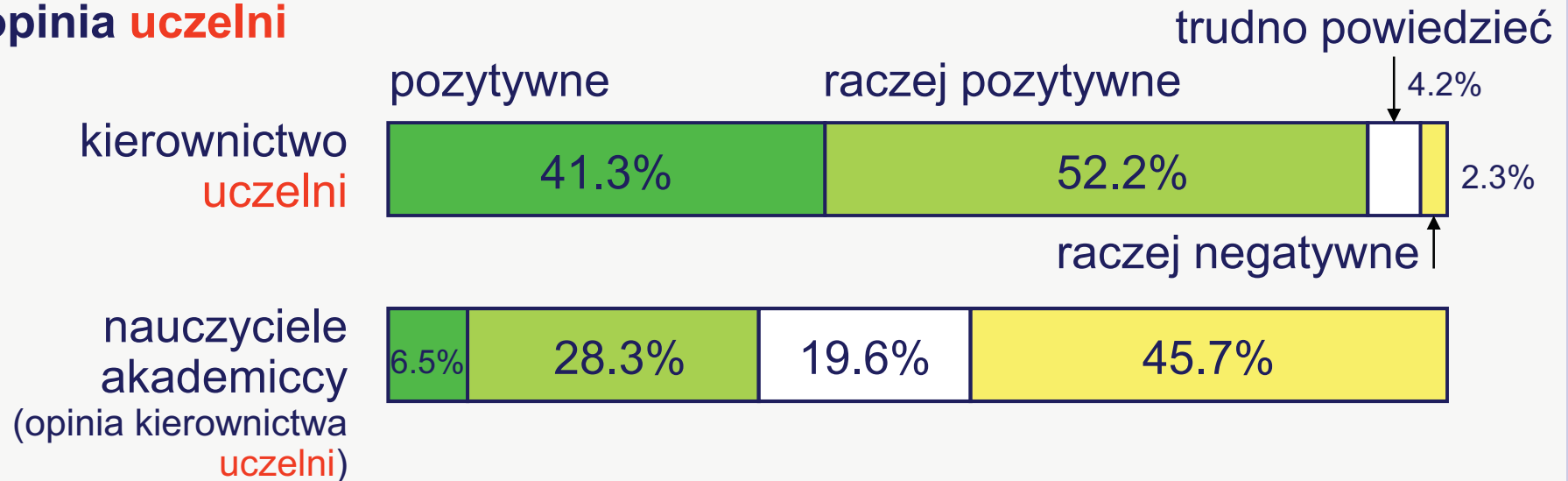
Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

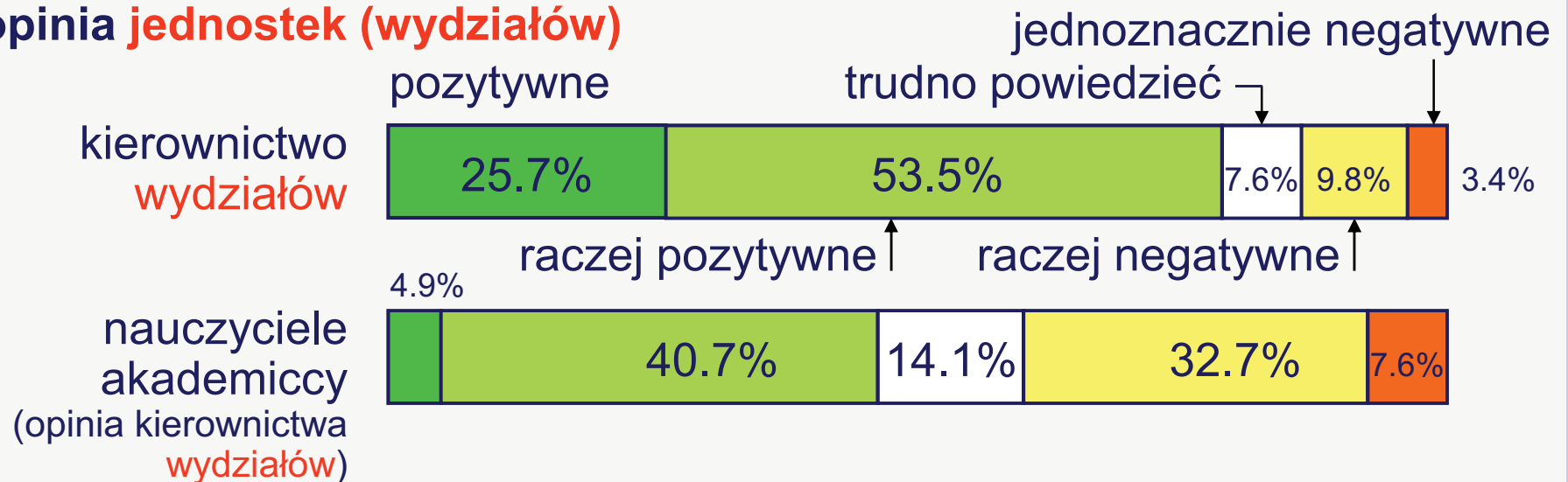

Nastawienie do wdrażania KRK

opinia **uczelni**

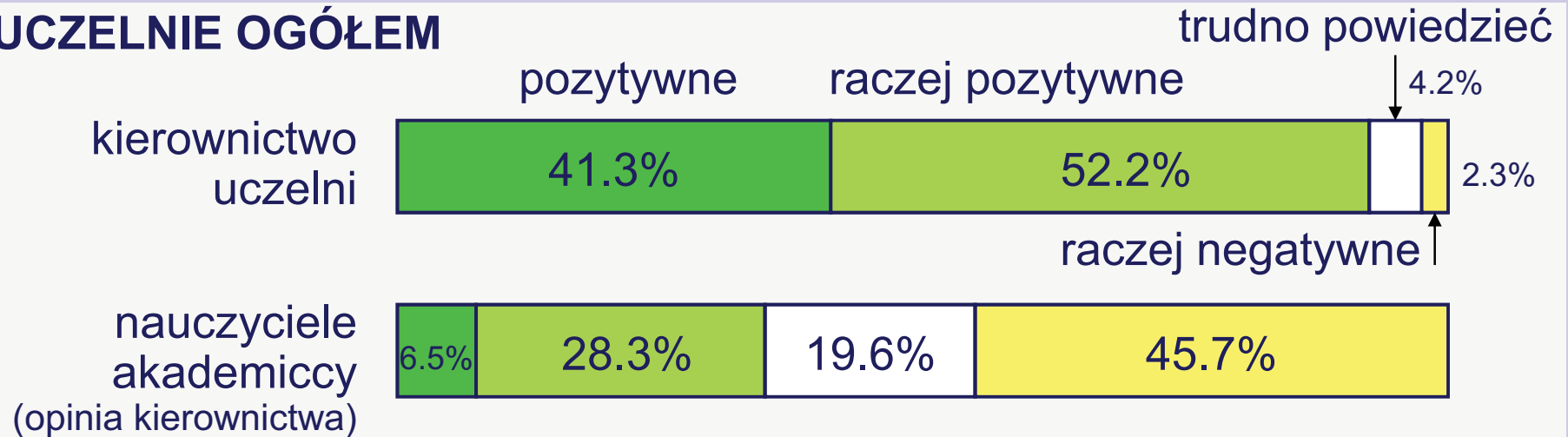

opinia **jednostek (wydziałów)**

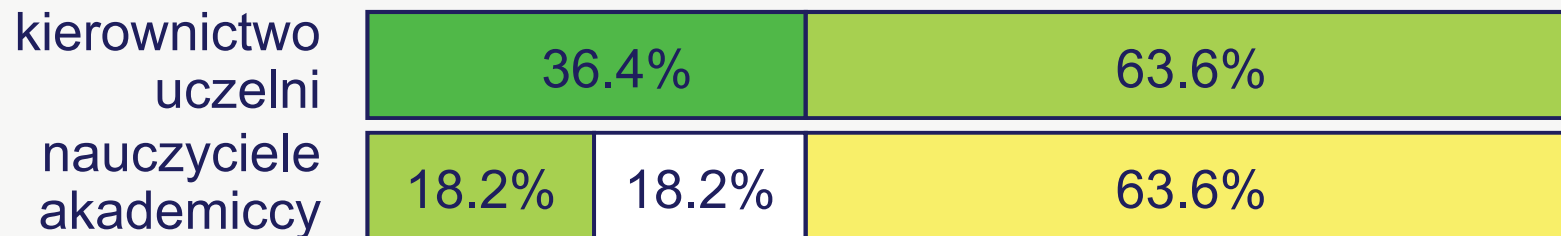

Nastawienie do wdrażania KRK - uczelnie

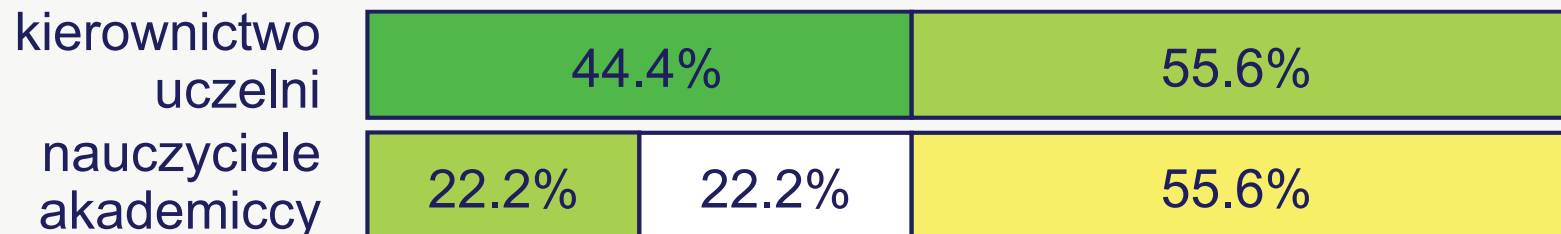
UCZELNIE OGÓŁEM

UNIwersYTETY

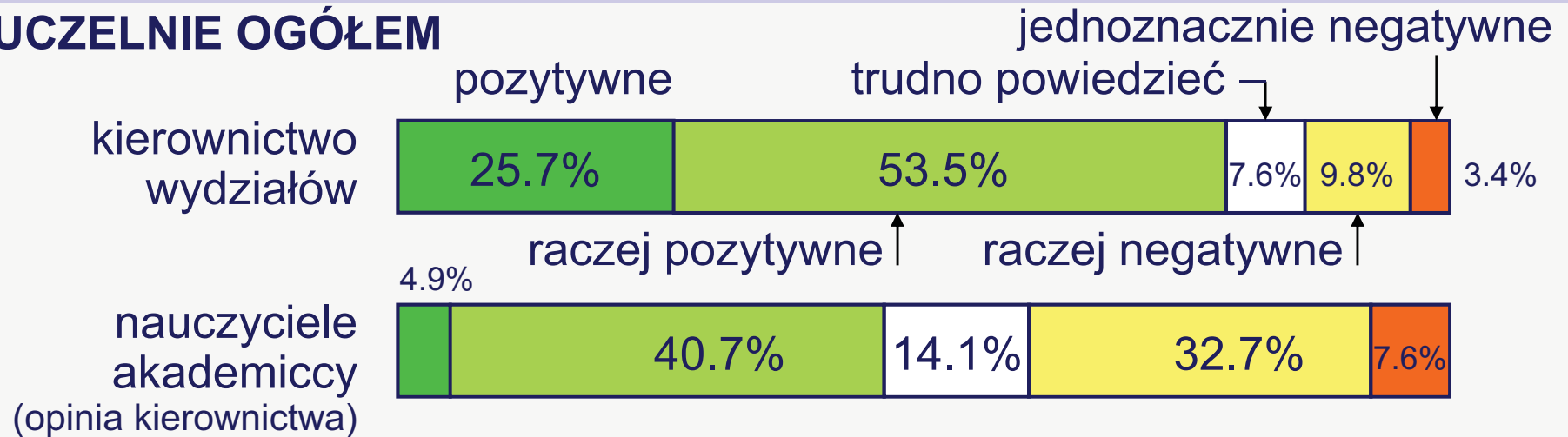

UCZELNIE TECHNICZNE

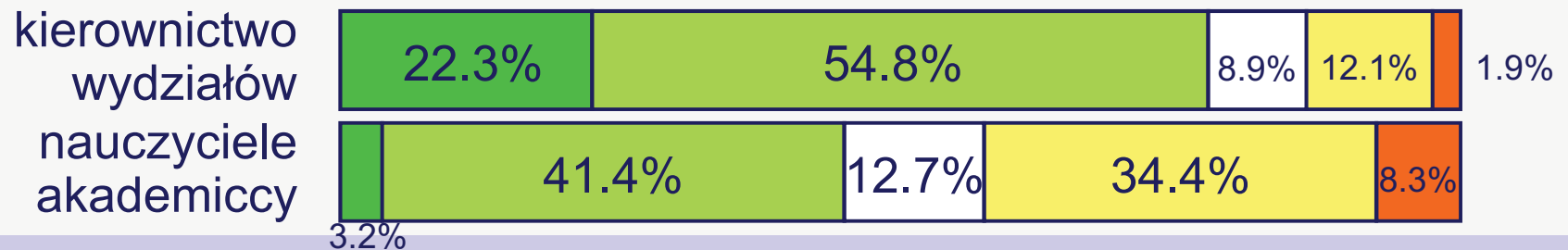

Nastawienie do wdrażania KRK - **wydziały**

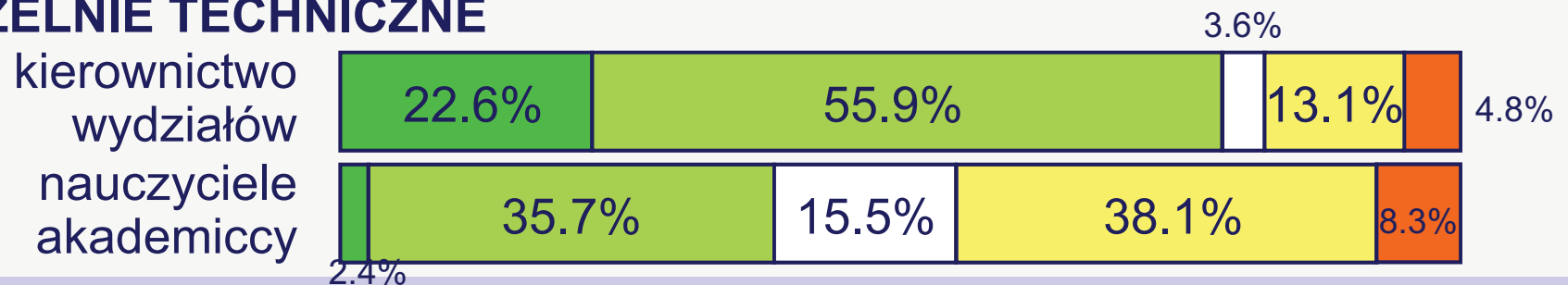
UCZELNIE OGÓŁEM

UNIwersYTETY

UCZELNIE TECHNICZNE

Nastawienie - podsumowanie

- ❑ postrzeganie przez społeczność akademicką zmian związanych z wprowadzeniem ram kwalifikacji - obraz „mieszany”
umiarkowanie pozytywne?
- ❑ duże podobieństwo w nastawieniu do procesu wdrażania KRK poszczególnych grup uczelni
- ❑ nastawienie znacznie bardziej pozytywne wśród kierownictwa uczelni i wydziałów niż wśród nauczycieli akademickich (wg oceny kierownictwa)
- ❑ kierownictwo jednostek – bardziej sceptyczne wobec KRK niż kierownictwo uczelni – bardziej pozytywnie ocenia nastawienie nauczycieli akademickich do KRK niż kierownictwo uczelni

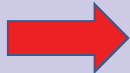
Problemy i trudności

- ❑ problemy związane z treścią ustawy i rozporządzeń
 - niespójna terminologia, sprzeczne, niejasne lub nierealistyczne przepisy oraz zbędne regulacje
 - brak jednoznacznej interpretacji kontrowersyjnych regulacji
- ❑ zbyt krótki czas przeznaczony na wdrożenie zmian (odczuwana presja czasowa)
- ❑ szeroki zakres i znaczny wymiar zadań, przy braku wsparcia finansowego ze strony MNiSW
- ❑ brak przekonania kadry co do sensowności i celowości zmian
- ❑ problemy natury „technicznej”
- ❑ problemy związane ze specyfiką niektórych obszarów kształcenia

Problemy i trudności

- „niespójność” krytycznych ocen
 - z jednej strony - krytyka „przeregulowania” i nadmiernej biurokratyzacji
 - z drugiej strony - swoista „tęsknota” za uregulowaniem wszystkich kwestii w przepisach prawa (obawa przed podejmowaniem ryzyka „własnej” interpretacji)

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
- 10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

Charakterystyka respondentów

Studia doktoranckie prowadzi

- ❑ 37 spośród 46 uczelni
- ❑ 215 spośród 327 jednostek
 - 109 spośród 157 jednostek w uniwersytetach
 - 63 spośród 84 jednostek w uczelniach technicznych

Nie wszystkie uczelnie/jednostki odpowiedziały na wszystkie pytania

Określanie efektów kształcenia

Czy na Uczelni powstał dokument w formie uchwały Senatu lub zarządzenia Rektora w sprawie przygotowania przez jednostki programów kształcenia na studiach doktoranckich z uwzględnieniem efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych?

Skrajne rozwiązanie (duża uczelnia techniczna)
- wspólne efekty kształcenia dla wszystkich programów

Określanie efektów kształcenia

Efekty w trakcie opracowywania – 15 jednostek (spośród 136 wypowiedzających się w kwestii EK)

- ❑ efekty od 2014/15 – 4 jednostki

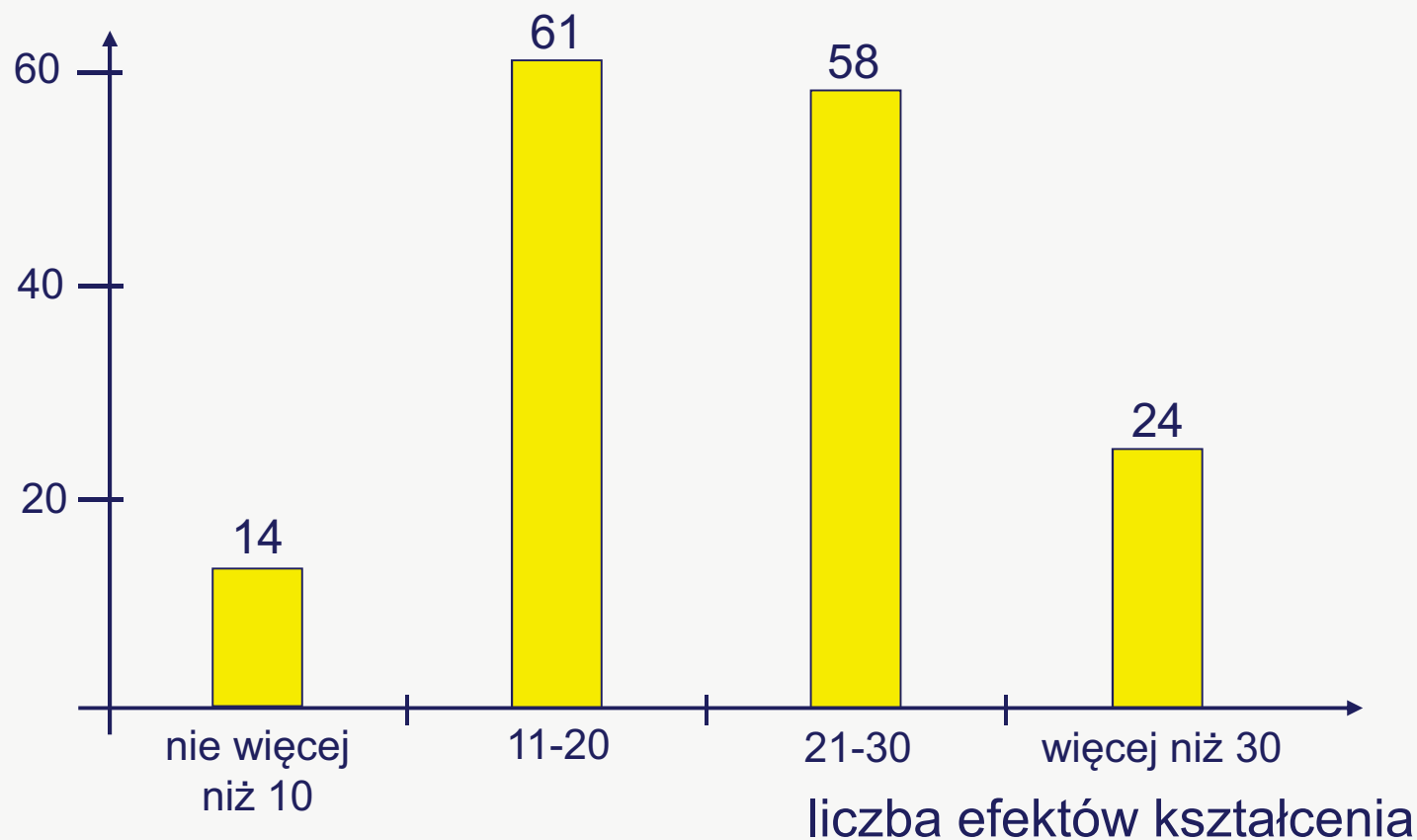
- ❑ nie podjęto prac – 8 jednostek,

w tym

6 jednostek jako uzasadnienie podało argument, iż dotychczas MNiSW nie przedstawiło EK dla studiów doktoranckich

Liczba efektów kształcenia

liczba jednostek

minimum

3 (W-1, U-1, KS-1)

maksimum

72 (W-28, U-23, KS-21)

Liczba efektów kształcenia

Zróżnicowanie w ramach jednostek

różnice między programami (dyscyplinami)

❑ jednostka 1

program A: W - 13, U - 10, KS - 7; łącznie 30 EK

program B: W - 5, U - 4, KS - 5; łącznie 14 EK

❑ jednostka 2

program A: W - 28, U - 23, KS - 21; łącznie 72 EK

program B: W - 4, U - 4, KS - 3; łącznie 11 EK

Liczba efektów kształcenia

Liczba efektów kształcenia w poszczególnych kategoriach:
wiedza (W), umiejętności (U), kompetencje społeczne (KS)

Typowo

- $W \approx U$, przy czym częściej $W < U$
- $KS < W(U)$

ale też

- ❑ wyraźna dominacja wiedzy
W - 8, U - 3, KS - 1
- ❑ wyraźna dominacja umiejętności
W - 10, U - 20, KS - 6
W - 4, U - 12, KS - 6
W - 2, U - 10, KS - 6
- ❑ dominacja kompetencji społecznych
W - 9, U - 10, KS - 12
W - 4, U - 5, KS - 6

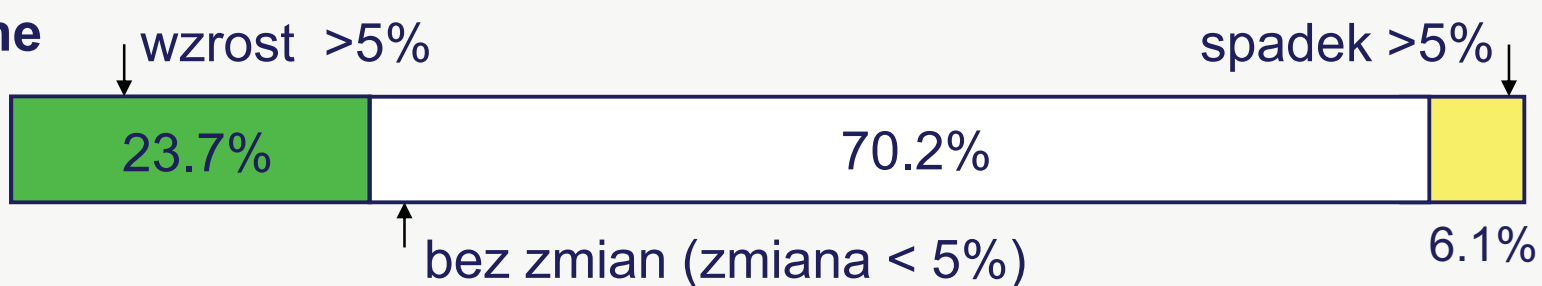
Zmiany programowe

grupa przedmiotów/zajęć	procent jednostek, w których dana grupa przedmiotów/zajęć występuje w programie studiów		
	ogół uczelni	uniwersytety	uczelnie techniczne
przedmioty umożliwiające uzyskanie zaawansowanej wiedzy dot. najnowszych osiągnięć nauki w obszarze badań	78.1%	73.7%	94.3%
przedmioty dotyczące metodyki prowadzenia badań naukowych	78.0%	73.3%	94.0%
przedmioty rozwijające kompetencje społeczne odnoszące się do działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego lub artysty	68.7%	63.9%	85.7%
zajęcia umożliwiające zdobycie kwalifikacji w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych	74.8%	70.3%	91.7%
zajęcia umożliwiające uzyskanie kompetencji potrzebnych do pracy w biznesie	31.3%	24.4%	57.5%
przedmioty fakultatywne	72.2%	70.1%	82.6%

Zmiana liczby godzin w planie studiów

UCZELNIE OGÓŁEM

stacjonarne

niestacjonarne

studia stacjonarne

UNIWERSYTETY

UCZELNIE TECHNICZNE

Praktyki zawodowe

forma realizacji praktyk	procent jednostek, które wskazały daną formę		
	ogół uczelni	uniwersytety	uczelnie techniczne
samodzielne prowadzenie zajęć	90.7%	92.7%	85.7%
współprowadzenie zajęć	85.1%	88.1%	77.8%
przygotowywanie materiałów dydaktycznych do zajęć	47.9%	47.7%	33.3%
inne	18.1%	25.7%	6.3%

Praktyki zawodowe

„inne” wymieniane formy praktyk (wybrane)

- udział w przygotowaniu i prowadzeniu egzaminów, kolokwiów i innych sprawdzianów
- ewaluacja wyników nauczania studentów niższych stopni
- opieka nad sekcjami kół naukowych
- hospitacje, obserwacja zajęć, zapoznanie się z funkcjonowaniem instytucji
- popularyzacja dyscyplin naukowych poprzez uczestnictwo w dniach otwartych, konferencjach, spotkaniach i programach popularyzujących różne dziedziny nauki w szkołach
- seminaria doktorskie w katedrach
- udział w realizacji projektów badawczych, prowadzenie badań naukowych
- udział w konferencjach
- przygotowanie stanowisk badawczych
- przygotowanie rozprawy doktorskiej
- publikacje naukowe
- publikacje popularnonaukowe

idea praktyk zawodowych potraktowana dość „rozciągliwie”

Stosowanie systemu ECTS

Czy na uczelni zostały wprowadzone punkty ECTS dla studiów doktoranckich?

Liczba punktów ECTS

- 45-60 punktów ECTS 8 uczelni
- 60 punktów ECTS 6 uczelni
- inna ustalona liczba punktów ECTS z przedziału 45-60 (45, 49, 53, 56) 4 uczelnie
- 240 punktów ECTS w całym programie kształcenia, z czego 45-60 punktów - zajęcia przewidziane w planie studiów, a pozostałe - praca badawcza 2 uczelnie

Stosowanie systemu ECTS

elementy kształcenia	procent jednostek, które wskazały dany element jako objęty systemem ECTS		
	ogół uczelni	uniwersytety	uczelnie techniczne
zajęcia dydaktyczne przeznaczone dla doktorantów	73.1%	70.2%	87.0%
praktyki zawodowe	58.7%	62.6%	62.2%
praca naukowa: badania i przygotowywanie rozprawy doktorskiej	46.3%	41.7%	67.6%

Problem z rozumieniem przepisów?

Podsumowanie

Różnorodność rozwiązań

- ❑ znaczne różnice w podejściu – między uczelniami, jednostkami i (niekiedy) w ramach jednostek
przykład: określanie efektów kształcenia
ogólna liczba EK, relacje między kategoriami (W, U, KS)
- ❑ niekiedy uwidacznia się specyfika uczelni

różnorodność – cenna wartość (przy braku wcześniejszych doświadczeń związanych z KRK)

możliwość porównania skuteczności różnych rozwiązań i identyfikacji tych, które sprawdziły się w praktyce

- ❑ ujednoczenie podejścia (tam gdzie pożądane)
- ❑ utrzymanie różnic - korzystne ze względu na pożądaną i oczekiwaną - jako efekt wdrożenia KRK – dywersyfikację uczelni

Problemy

- ❑ zaległości w definiowaniu efektów kształcenia
- ❑ (nie)obecność niektórych grup przedmiotów w programach studiów - trudne do interpretacji dane
- ❑ (nie)stosowanie systemu ECTS - trudne do interpretacji dane (nieśpójność danych z uczelni i jednostek)
- ❑ „wątpliwe” rozwiązania (praktyki zawodowe)
- ❑ problemy z rozumieniem przepisów?

Po co nam ten benchmarking?

Wyniki badania (publikacja) - źródło

- ❑ informacji o tym, jak przebiega proces wdrażania KRR, jakie rodzi problemy i jak są one rozwiązywane
- ❑ godnych upowszechnienia przykładów dobrych praktyk i innowacji w procesie kształcenia

Zgodnie z ideą benchmarkingu, wyniki te

- ❑ mogą być wykorzystane przez uczelnie/jednostki do oceny dokonań i stanu zaawansowania prac na tle innych podobnych uczelni i jednostek
- ❑ mogą stanowić zachętę do podjęcia działań zmierzających do usuwania dostrzeżonych słabości i doskonalenia przyjętych rozwiązań

Studia doktoranckie: Wyniki benchmarkingu KRK

Andrzej Kraśniewski
Politechnika Warszawska
ekspert boloński

Seminarium Bolońskie, Uniwersytet Śląski, 15.11.2013

ekspercibolonscy.org.pl